

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

**Кафедра економіки та управління виробничим і
комерційним бізнесом**

ПРОГРАМА КУРСУ

**і завдання до самостійної роботи
з дисципліни**

“ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА”

Харків – 2016

Програму курсу розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри економіки, організації і управління

підприємством 26 жовтня 2011 р., протокол № 3.

Рекомендуються для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” спеціальності “Економіка підприємства” всіх форм навчання.

Укладач

доц. І.Л. Назаренко

Рецензент

доц. Ю.В. Єлагін

ПРОГРАМА КУРСУ
і завдання до самостійної роботи
з дисципліни
“ПОТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА”

Відповідальний за випуск Назаренко І.Л.

Редактор Буранова Н.В.

Підписано до друку 11.12.15 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,0. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

Український державний університет залізничного транспорту

Факультет економіки транспорту

**Кафедра економіки та управління виробничим і комерційним
бізнесом**

ПРОГРАМА КУРСУ

**і завдання до самостійної роботи з дисципліни
“ П *О*ТЕНЦІАЛ І РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА ”
для студентів спеціальності „Економіка підприємства”
освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр
усіх форм навчання**

Харків 2016

Програму та завдання розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри “Економіка, організація і управління підприємством” жовтня 2011 р., протокол № .

Рекомендуються для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “спеціаліст” спеціальності “Економіка підприємства” всіх форм навчання.

Укладач:

доц. І.Л. Назаренко

Рецензент:

доц. Ю.В. Єлагін

ЗМІСТ

Загальні положення	5
Структура навчальної дисципліни	8
Зміст курсу	10
МОДУЛЬ 1. Поняття, формування і конкурентоспроможність потенціалу підприємства	10
Змістовий модуль 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	10
Змістовий модуль 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	12
Змістовий модуль 3. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель	13
Змістовий модуль 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	14
Змістовий модуль 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	16
Змістовий модуль 6. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	17
Змістовий модуль 7. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	19
МОДУЛЬ 2. Оцінювання потенціалу підприємства, його складових і розвиток потенціалу	21
Змістовий модуль 8. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	21
Змістовий модуль 9. Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування	23

Змістовий модуль 10. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	25
Змістовий модуль 11. Трудовий потенціал підприємства і його оцінювання	27
Змістовий модуль 12. Оцінювання вартості бізнесу	28
Змістовий модуль 13. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	29
Змістовий модуль 14. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	31
Змістовий модуль 15. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	32
Теми практичних занять	34
Самостійна робота	35
Індивідуальна робота	35
Методи навчання	35
Методи оцінювання	35
Тематика рефератів з дисципліни	36
Питання до іспиту	38
Приклади завдань до іспиту	41
Список літератури	43

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета викладання дисципліни – надання студентам понятійного апарату, методології і прикладного інструментарію оцінювання ринкової вартості потенціалу підприємства та його структурних елементів; знань про закономірності, принципи та особливості формування, розвитку, конкурентоспроможності потенціалу підприємства як збалансованого інтегрованого утворення.

Завдання дисципліни – оволодіння студентами новітніми засобами ефективного формування потенціалу підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності; знаннями і практичними навичками оцінної діяльності як складової управління розвитком потенціалу підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутнісну характеристику потенціалу підприємства;
- структуру і графоаналітичну модель потенціалу підприємства;
- поняття і загальну модель формування потенціалу підприємства;
- особливості формування виробничого потенціалу підприємства;
- сутність і методики оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства;
- теоретичні основи і методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства;
- методики оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд, машин і обладнання, нематеріальних активів, трудового потенціалу, вартості бізнесу, прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства;
- сутність і концепції розвитку підприємства, методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу;

вміти:

- оцінювати конкурентоспроможність потенціалу підприємства;
- оцінювати вартість земельної ділянки, будівель і споруд;
- визначати вартість машин і обладнання;
- визначати вартість нематеріальних активів підприємства;

- оцінювати трудовий потенціал підприємства;
- оцінювати ринкову вартість бізнесу.

Основний зміст навчальної дисципліни розкривається у 15 темах. У модулі 1 (змістові модулі 1-7) розкривається сутність основних понять курсу, процесу формування і оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства, його структура, теоретичне обґрунтування оцінювання величини потенціалу підприємства. У модулі 2 (змістові модулі 8–15) детально розглядаються особливості оцінювання окремих складових потенціалу підприємства, в тому числі земельної ділянки, будівель і споруд, машин і обладнання, нематеріальних активів, трудового потенціалу підприємства, вартості бізнесу, прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства, а також сутність розвитку підприємства та методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємств та його потенціалу.

Зміст практичних занять

- 1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.
- 2 Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.
- 3 Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.
- 4 Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.
- 5 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.
- 6 Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.
- 7 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.
- 8 Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.
- 9 Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування.
- 10 Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.
- 11 Трудовий потенціал підприємства і його оцінювання.
- 12 Оцінювання вартості бізнесу.
- 13 Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.
- 14 Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.

15 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.

До самостійної роботи входить вивчення деяких теоретичних питань, вивчення періодичної літератури, виконання домашніх завдань та написання реферату на задану тему. У розрахункових завданнях передбачається застосування ПЕОМ.

Ця дисципліна базується на вивченні економіки підприємства, економічного аналізу, менеджменту, маркетингу, проектного аналізу, економіки праці і соціально-трудова відносин, стратегії підприємств, планування діяльності підприємств, внутрішнього економічного механізму, інвестування.

Вивчення дисципліни забезпечує виконання комплексної контрольної роботи, вивчення дисциплін „Управління потенціалом підприємства”, „Економічна діагностика”, а також дипломне проектування.

Форми контролю: написання і захист реферату протягом семестру, перевірка конспектів, оцінка відповідей на практичних заняттях, виконання практичних завдань, проміжні атестації.

Підсумковий контроль – іспит.

Методи оцінювання

Змістові модулі	Лекції (відвідування та активність)	Практичні заняття, усне та письмове опитування, поточне тестування	Самостійна та індивідуальна робота		Модульний контроль	Сума
			Перевірка домашніх завдань	Індивідуальна		
Модуль 1	10 %	25 %	10 %	15 %	40 %	100 %
Модуль 2	10 %	25 %	10 %	15 %	40 %	100 %

Методичне забезпечення: робоча програма; конспект лекцій у трьох частинах; методичні вказівки до контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
лек		пр	інд	с.р.	лек		пр	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Поняття, формування і конкурентоспроможність потенціалу підприємства										
ТЕМА 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства	10	2	2	3	3	10	1	2	3	4
ТЕМА 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства	10	2	2	3	3	9	1	1	3	4
ТЕМА 3. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель	10	2	2	3	3	9	1	1	3	4
ТЕМА 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства	10	2	2	3	3	10	1	2	3	4
ТЕМА 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства	12	2	2	4	4	10	1	1	4	4
ТЕМА 6. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства	12	2	2	4	4	11	1	2	4	4
ТЕМА 7. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства	12	2	2	4	4	11	1	2	4	4
Разом за змістовим модулем 1	76	14	14	24	24	70	7	11	24	28

Змістовий модуль 2. Оцінювання потенціалу підприємства, його складових і розвиток потенціалу										
ТЕМА 8. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд	16	4	4	4	4	13	1	2	4	6
ТЕМА 9. Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування	16	4	4	4	4	13	1	2	4	6
ТЕМА 10. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання	12	2	2	4	4	12	1	1	4	6
ТЕМА 11. Трудовий потенціал підприємства і його оцінювання	12	2	2	4	4	14	-		4	10
ТЕМА 12. Оцінювання вартості бізнесу	12	2	2	4	4	14	-		4	10
ТЕМА 13. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства	12	2	2	4	4	14	-		4	10
ТЕМА 14. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови	12	2	2	4	4	15	-		4	11
ТЕМА 15. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу	12	2	2	4	4	15	-		4	11
Разом за змістовим модулем 2	104	20	20	32	32	110	3	5	32	70
Усього годин	180	34	34	56	56	180	10	16	56	98

ЗМІСТ КУРСУ

МОДУЛЬ 1. Поняття, формування і конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Перелік усіх тем модуля 1

ТЕМА 1. Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.

ТЕМА 2. Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.

ТЕМА 3. Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.

ТЕМА 4. Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.

ТЕМА 5. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.

ТЕМА 6. Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.

ТЕМА 7. Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.

Змістовий модуль 1

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Історія виникнення, етимологія поняття “потенціал”. Підхід до визначення понять „потенціал”, „потенційний”, „економічний потенціал”. Відмінність потенціалу від резервів.

Поняття “виробничий потенціал підприємства”. Відмінності економічного потенціалу від виробничого потенціалу підприємства. Відмінність виробничого потенціалу від виробничої потужності підприємства.

Характерні риси виробничого потенціалу підприємства. Сутність цілісності, складності, взаємозамінності елементів, упорядкованості взаємозв'язків елементів потенціалу, здатності до сприйняття новітніх досягнень НТП, гнучкості і потужності виробничого потенціалу підприємства.

Питання до самостійного вивчення

1 Сутність, переваги і недоліки ресурсного підходу до визначення економічного потенціалу підприємства.

2 Відмінність економічного потенціалу підприємства від виробничої потужності і виробничих резервів.

3 Сутність цілісності, складності і гнучкості як ознак потенціалу підприємства.

Література

Закони: [1].

Основна: [1, 3-13].

Додаткова: [1-8].

Питання до самоконтролю

1 Що таке потенціал?

2 Що розуміють під терміном «економічний потенціал підприємства»?

3 Які підходи існують до визначення поняття «економічний потенціал підприємства»?

4 Чим обумовлена актуальність поняття «потенціал підприємства»?

5 Які можливості надасть українським підприємствам визначення величини їхнього потенціалу?

6 Як виникло поняття потенціал? З якою метою воно використовується в економічній літературі?

7 Чим відрізняється поняття економічний потенціал підприємства, виробничий потенціал підприємства, виробнича потужність підприємства?

8 Які ознаки має виробничий потенціал підприємства?

9 Чи залежить актуальність цього поняття від типу економічної системи держави?

10 Охарактеризуйте сутність гнучкості і потужності виробничого потенціалу підприємства.

Змістовий модуль 2

СТРУКТУРА І ГРАФОАНАЛІТИЧНА МОДЕЛЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Структура економічного потенціалу підприємства. Об'єктивний та суб'єктивний компоненти потенціалу. Складові економічного потенціалу підприємства.

Графоаналітична модель потенціалу підприємства: її сутність, мета, методика побудування. Особливості „квадратів потенціалу” для підприємств різних галузей.

Питання до самостійного вивчення

1 Різні підходи до визначення структури економічного і виробничого потенціалу підприємства.

2 Етапи процесу реструктуризації підприємства для різних випадків її необхідності.

3 Різні методики побудування графічних моделей потенціалу підприємства.

Література

Закони: [1].

Основна: [1, 3–13, 16, 18, 19].

Додаткова: [1-11].

Питання до самоконтролю

1 З яких елементів складається загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства?

2 Яку структуру має економічний потенціал підприємства?

3 Охарактеризуйте взаємозамінність елементів як властивість виробничого потенціалу підприємства.

4 Чи може потенціал підприємства набути оптимальної структури без впливу керуючої системи?

5 Чи може структура потенціалу підприємства бути оптимальною тривалий час без коректуючих впливів?

6 Які існують шляхи оптимізації структури потенціалу підприємства?

7 У чому полягає сутність графоаналітичного методу діагностики підприємницького потенціалу підприємства, названого «Квадрат потенціалу»?

8 Яким методом пропонує проводити діагностику потенціалу підприємства І. М. Репіна? У чому сутність цього методу?

9 Перелічте і розкрийте зміст функціональних блоків для оцінювання потенціалу підприємства.

10 Розкрийте зміст алгоритму графоаналітичного методу оцінки потенціалу підприємства «Квадрат потенціалу».

11 Розкрийте зв'язок між формою та розміром квадрата потенціалу підприємства і його життєвим циклом.

Змістовий модуль 3

ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ПОНЯТТЯ І ЗАГАЛЬНА МОДЕЛЬ

Потенціал підприємства як економічна система. Поняття системи як засобу для досягнення мети, властивості систем.

Підприємство як складна виробнича система. Дві концепції складності систем. Властивості економічної системи.

Загальнотеоретична модель формування потенціалу підприємства. Принципи, які слід ураховувати при формуванні потенціалу підприємства.

Синергетичний ефект. Пряма і опосередкована користь синергії.

Взаємозамінність елементів як властивість виробничого потенціалу підприємства. Межа взаємозамінності. Шляхи оптимізації структури потенціалу підприємства. Сутність і види реструктуризації.

Питання до самостійного вивчення

1 Підходи до визначення складності виробничих систем.

2 Підходи до кількісної оцінки синергетичного ефекту в економічних системах.

3 Сутність і види реструктуризації підприємств.

Література

Закони: [1].

Основна: [1, 3–13, 16, 18, 19].

Додаткова: [1-11].

Питання до самоконтролю

- 1 Що таке система?
- 2 Які властивості має система?
- 3 Для чого створюються людиною штучні системи?
- 4 Які існують концепції складності систем?
- 5 Розкрийте поняття синергетичного ефекту.
- 6 Яку пряму і опосередковану користь має синергія?
- 7 Що таке взаємозамінність елементів виробничого потенціалу підприємства?
- 8 Як знайти межу взаємозамінності елементів виробничого потенціалу підприємства?
- 9 Чи існує оптимальна структура потенціалу для усіх підприємств?
- 10 Які шляхи оптимізації структури потенціалу підприємства ви знаєте?
- 11 Що таке реструктуризація і в чому полягає її необхідність для оптимізації потенціалу підприємства?

Змістовий модуль 4

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Підходи до формування нового та реформування існуючого потенціалу підприємства.

Зовнішні та внутрішні обмеження формування виробничого потенціалу підприємства. Система пасивних зовнішніх обмежень формування потенціалу підприємства. Система активних зовнішніх обмежень формування та реформування потенціалу підприємства. Фактори, які впливають на формування виробничого потенціалу підприємства.

Відмінності у змісті процесів формування та реформування потенціалу.

Особливості формування потенціалу підприємств залежно від галузі. Форми квадратів потенціалу підприємств хімічної, вугільної, гірничодобувної, нафтогазової промисловості, промисловості будівельних матеріалів, підприємств транспорту, фінансової сфери тощо.

Питання до самостійного вивчення

- 1 Особливості формування потенціалу підприємств транспорту.
- 2 Особливості формування потенціалу підприємств машинобудування.
- 3 Урахування зовнішніх та внутрішніх обмежень при формуванні потенціалу підприємств транспорту та машинобудування.

Література

Закони: [1].

Основна: [1, 3–13, 16, 18, 19].

Додаткова: [1-11].

Питання до самоконтролю

- 1 Які існують підходи до формування нового потенціалу підприємства?
- 2 Які існують підходи до реформування існуючого потенціалу підприємства?
- 3 Назвіть зовнішні обмеження формування виробничого потенціалу підприємства.
- 4 Назвіть внутрішні обмеження формування виробничого потенціалу підприємства
- 5 У чому полягають відмінності у змісті процесів формування та реформування потенціалу?
- 6 Розкрийте особливості формування потенціалу підприємств залежно від галузі.
- 7 Охарактеризуйте галузеву специфіку форми квадратів потенціалу підприємств хімічної та вугільної промисловості.

8 Охарактеризуйте галузеву специфіку форми квадратів потенціалу підприємств транспорту і фінансової сфери.

9 Охарактеризуйте галузеву специфіку форми квадратів потенціалу підприємств будівельного комплексу і сільського господарства.

10 Охарактеризуйте галузеву специфіку форми квадратів потенціалу підприємств енергетики та легкої промисловості.

Змістовий модуль 5

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття конкурентоспроможності підприємства, її рівні. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Чотири основні рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Етапи оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Система індикаторів (критеріїв) – ключові показники конкурентоспроможності. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства – індикаторні та матричні.

Прикладні моделі оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Поняття і мета стратегічного аналізу конкурентоспроможності. STEP-аналіз; SWOT-аналіз; SPACE-аналіз; GAP-аналіз; вивчення профілю об'єкта; модель GE/McKinsey; система 111-555.

Питання до самостійного вивчення

1 Різні підходи, існуючі в літературі, до визначення поняття конкурентоспроможності підприємства.

2 Підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства і його конкурентного статусу.

3 Метод аналізу LOTS; PIMS-аналіз.

Література

Закони: [1, 11].

Основна: [2, 4, 7, 8, 17, 20, 21].

Додаткова: [3, 13].

Питання до самоконтролю

- 1 Розкрийте зміст поняття конкурентоспроможності підприємства.
- 2 Які виділяють рівні конкурентоспроможності?
- 3 Назвіть етапи оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
- 4 Як формується система індикаторів – показників конкурентоспроможності підприємства? Які індикатори входять до неї?
- 5 Розкрийте сутність матричних методів оцінювання конкурентоспроможності. Які методи належать до матричних?
- 6 Розкрийте сутність індикаторних методів оцінювання конкурентоспроможності. Які методи належать до індикаторних?
- 7 Які ви знаєте прикладні моделі оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства?
- 8 Визначте сутність поняття і мету оцінювання конкурентоспроможності.
- 9 Охарактеризуйте зміст STEP- і SWOT-аналізу.
- 10 Охарактеризуйте зміст SPACE- і GAP-аналізу.
- 11 Охарактеризуйте зміст вивчення профілю об'єкта і STEP-аналізу.
- 12 Охарактеризуйте зміст моделі GE/McKinsey і системи 111-555.

Змістовий модуль 6

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінки. Властивості підприємства як товару. Специфічні особливості підприємства.

Поняття вартості. Історія оцінної діяльності в Україні. Функції Української спілки оцінювачів (УСО). Актуальність оцінки майна у наш час в Україні.

Законодавча база оцінної діяльності в Україні. Основні положення Закону України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”. Міжнародні стандарти оцінки. Обов'язкові та необов'язкові випадки оцінювання майна.

Принципи оцінювання майна, побудовані на уявах потенційного власника, обумовлені дією ринкового середовища; ті, що впливають із процесу експлуатації нерухомості, та принцип найкращого і найбільш ефективного використання.

Питання до самостійного вивчення

- 1 Порядок підготовки оцінювачів в Україні.
- 2 Існуючі в Україні організації з оцінної діяльності (крім Української спілки оцінювачів).
- 3 Основні положення Національного стандарту № 1 з оцінної діяльності.

Література

Закони: [2-4].

Основна: [22–24, 34].

Додаткова: [14, 22, 31, 42, 46, 47].

Питання до самоконтролю

- 1 Які особливості має потенціал підприємства як об'єкт оцінки?
- 2 Назвіть властивості підприємства як товару.
- 3 Перелічте специфічні особливості підприємства.
- 4 Сформулюйте поняття вартості.
- 5 Коротко охарактеризуйте історію оцінної діяльності в Україні.
- 6 Коли і з якою метою була організована Українська спілка оцінювачів? Які функції вона виконує?
- 7 Якими основними законодавчими актами регулюється оцінна діяльність в Україні?
- 8 Сформулюйте основні положення Закону України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні”.
- 9 Охарактеризуйте міжнародні стандарти оцінки.
- 10 Назвіть обов'язкові та необов'язкові випадки оцінки майна.
- 11 Перелічте принципи оцінки майна.

Змістовий модуль 7

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Види вартості, їх сутність. Класифікація видів вартості за ступенем ринковості, за цілями оцінки, за характером аналогів, за принципами бухгалтерського обліку, залежно від перспектив розвитку підприємства.

Процес оцінювання нерухомості. Масова та індивідуальна оцінка. Етапи індивідуальної оцінки.

Доходний (прибутковий) підхід до оцінки: його сутність, переваги, недоліки, сфера застосування.

Витратний підхід до оцінки: його сутність, переваги, недоліки, сфера застосування.

Порівняльний підхід до оцінки: його сутність, переваги, недоліки, сфера застосування.

Формування остаточного висновку про вартість оцінюваного об'єкта: різні методи.

Питання до самостійного вивчення

1 Види вартості, які використовуються у різних випадках оцінки майна і підприємства в цілому (застава, переоцінка тощо).

2 Види вартості і підходи, які можна використати для оцінки діючого підприємства.

3 Проблема узгодження результатів оцінки за різними підходами і формування остаточної вартості об'єкта оцінки.

Література

Закони: [2–4, 9].

Основна: [22–24, 29, 30, 32–34].

Додаткова: [17, 21, 25, 32, 39, 40, 43–45].

Питання до самоконтролю

- 1 Назвіть види вартості за ступенем ринковості і за цілями оцінки, охарактеризуйте їх сутність.
- 2 Назвіть види вартості за характером аналогів і за принципами бухгалтерського обліку, охарактеризуйте їх сутність.
- 3 Назвіть види вартості залежно від перспектив розвитку підприємства, охарактеризуйте їх сутність.
- 4 Чим відрізняється індивідуальна оцінка від масової?
- 5 Перелічте етапи індивідуальної оцінки.
- 6 Охарактеризуйте сутність доходного (прибуткового) підходу до оцінки, сферу його застосування.
- 7 Назвіть переваги і недоліки доходного (прибуткового) підходу.
- 8 Охарактеризуйте сутність витратного підходу до оцінки, сферу його застосування.
- 9 Назвіть переваги і недоліки витратного підходу.
- 10 Охарактеризуйте сутність порівняльного підходу до оцінки, сферу його застосування.
- 11 Назвіть переваги і недоліки порівняльного підходу.
- 12 Як сформулювати остаточний висновок про вартість оцінюваного об'єкта?

МОДУЛЬ 2. ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА, ЙОГО СКЛАДОВИХ І РОЗВИТОК ПОТЕНЦІАЛУ

Змістовий модуль 8. Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.

Змістовий модуль 9. Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування.

Змістовий модуль 10. Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.

Змістовий модуль 11. Трудовий потенціал підприємства і його оцінювання.

Змістовий модуль 12. Оцінювання вартості бізнесу.

Змістовий модуль 13. Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.

Змістовий модуль 14. Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.

Змістовий модуль 15. Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства та його потенціалу.

Змістовий модуль 8 ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ, БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

Поняття нерухомого майна, об'єкта нерухомості. Підходи до оцінювання вартості нерухомості.

Сутність вартості нерухомості з позиції витратного, доходного і порівняльного підходів.

Умови, обмеження, етапи застосування витратного підходу до визначення ринкової вартості нерухомості. Методи, які належать до цього підходу. Види зношування і методи його визначення.

Умови застосування і методи доходного підходу до визначення ринкової вартості нерухомості. Обмеження методу прямої капіталізації. Сутність методу непрямої капіталізації (дисконтування).

Сутність і умови застосування порівняльного підходу до визначення ринкової вартості нерухомості. Методи, які засновані на цьому підході. Труднощі використання методу порівняння продаж.

Нормативна і ринкова вартість земельної ділянки. Методики визначення ринкової вартості, їх переваги і недоліки.

Методики оцінювання вартості будинків і споруд: порівняльної одиниці; поелементного розрахунку (розбивки на компоненти); індексним способом.

Питання до самостійного вивчення

1 Сутність і методики виміру фізичного, функціонального і зовнішнього або економічного зношування.

2 Сутність і умови застосування методів визначення норми дисконтування (побудови (підсумовування); порівняння альтернативних інвестицій; виділення; моніторингу).

3 Необхідність, сутність і методи нормативного оцінювання землі.

Література

Закони: [2–7].

Основна: [4, 6–9, 22–24, 30, 32–34].

Додаткова: [16, 20, 23, 25–28, 31–35, 37–41, 45].

Питання до самоконтролю

1 Назвіть відмінності оцінного зношування від бухгалтерського.

2 Охарактеризуйте сутність методів оцінки накопиченого зношування (економічного віку, модифікованого методу економічного віку, методу розбивки).

3 Назвіть методи розрахунку загального коефіцієнта капіталізації, які використовуються залежно від обсягу наявної достовірної ринкової інформації.

4 Які методи визначення норми дисконтування ви знаєте?

5 Назвіть групи розрахункових моделей капіталізації.

6 Чим обумовлена достовірність результатів, які отримують за допомогою порівняльного підходу?

7 Якими методами здійснюється оцінка ринкової вартості ділянок землі?

8 Які одиниці порівняння використовують при здійсненні аналізу продаж землі?

9 Коли використовується метод розбивки земельної ділянки?

10 Охарактеризуйте сутність методу залишку для землі і умови його застосування.

11 Які методи використовуються для оцінки ринкової вартості будівель і споруд?

12 Охарактеризуйте сутність методу порівняльної одиниці і умови його застосування для оцінки будівель і споруд.

Змістовий модуль 9

ВИЗНАЧЕННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ МАШИН І УСТАТКУВАННЯ

Оцінювання машин і устаткування: мета, зміст і основні підходи оцінки. Відмінності між методиками оцінки машин й устаткування і методиками оцінки нерухомості.

Розрахунок вартості машин і устаткування на основі методів витратного підходу. Показники споживчих властивостей машин і устаткування. Рівні подібності машин і устаткування. Сутність методів оцінки: методу розрахунку за ціною однорідного об'єкта; методу поелементних витрат; індексного методу.

Порівняльний підхід до оцінки вартості машин і устаткування. Сутність методу прямого порівняння, методу ринкових порівнянь або аналогів, проблеми при використанні цих методів.

Доходний підхід в оцінці машин і устаткування. Методи виділення частини доходу від функціонування виробничо-майнового комплексу, яку можна віднести до машинного парку цієї системи. Умови застосування методу капіталізації доходу.

Питання до самостійного вивчення

1 Особливості оцінювання машин і устаткування на залізничному транспорті, зокрема на лінійних підприємствах.

2 Проблеми застосування витратного і доходного підходів для оцінки машин і устаткування.

3 Вибір методики для оцінки машин і устаткування залежно від цілей оцінки.

4 Проблеми оцінки унікального устаткування, вибір методик.

Література

Закони: [2–5, 8].

Основна: [4, 7, 8, 23–26, 31–34].

Додаткова: [15, 17, 18, 19, 20, 20, 30, 39-41].

Питання до самоконтролю

- 1 Які ви знаєте цілі оцінювання машин і устаткування?
- 2 Чим відрізняються методика оцінювання машин й устаткування від методик оцінювання нерухомості?
- 3 Назвіть можливі об'єкти оцінювання машин і устаткування.
- 4 Охарактеризуйте сутність витратного підходу у застосуванні його до оцінювання машин і устаткування, назвіть принципи, на яких базується витратний підхід.
- 5 Розкрийте сутність вартості відновлення та заміщення оцінюваних машин й устаткування.
- 6 Перелічіть методи, які використовуються у рамках витратного підходу, розкрийте їх сутність.
- 7 За допомогою яких показників описуються споживчі властивості машин й устаткування?
- 8 Охарактеризуйте сутність порівняльного підходу у застосуванні його до оцінювання машин і устаткування.
- 9 Назвіть рівні подібності машин й устаткування, розкрийте їх сутність.
- 10 Назвіть методи, які використовуються у рамках порівняльного підходу, розкрийте їх сутність.
- 11 Що потрібно для використання доходного підходу до оцінювання машин і устаткування?
- 12 За допомогою яких методів реалізується доходний підхід до оцінювання машин і устаткування?
- 13 Як обрати відповідну методику для оцінки машин і устаткування? Від яких факторів залежить цей вибір?

Змістовий модуль 10

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА І МЕТОДИ ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Нематеріальні активи: поняття, класифікація, види вартості. Підходи до оцінювання нематеріальних активів. Визначення розміру статутного капіталу, утвореного промисловим та іншими видами інтелектуальної власності.

Витратний підхід до оцінки нематеріальних активів. Сутність методів вартості створення й метод виграшу в собівартості, метод калькуляції витрат, умови їх застосування.

Використання доходного підходу для оцінювання нематеріальних активів. Методики капіталізації доходу і дисконтування грошових потоків, сутність і умови їх застосування для оцінювання нематеріальних активів. Сутність методів надлишкових прибутків, дисконтованих грошових потоків, звільнення від роялті, переваги в прибутках, умови їх застосування.

Порівняльний підхід в оцінці нематеріальних активів. Сутність методу прямого аналізу ринкових продаж, умови його застосування. Інші методи оцінки в рамках порівняльного підходу.

Визначення економічного ефекту від використання нематеріального активу, види результатів від використання активу.

Поняття гудвілу, методики його оцінки. Сутність і умови застосування методу надлишкових прибутків та нормативного методу.

Питання до самостійного вивчення

1 Методики оцінювання інтелектуальної власності, діючі в Україні, їх переваги і недоліки.

2 Проблеми вибору відповідної методики оцінювання для конкретних випадків оцінки.

3 Проблеми застосування методів оцінювання гудвілу для залізничної галузі.

Література

Закони: [2–5].

Основна: [4, 7, 8, 30, 32, 33, 34].

Додаткова: [36].

Питання до самоконтролю

1 Перелічіть і розкрийте сутність груп нематеріальних активів з погляду призначення й правового регулювання .

2 Назвіть види вартості, за якими оцінюються нематеріальні активи підприємства, їх сутність.

3 Які методи застосовуються при використанні витратного підходу до оцінки нематеріальних активів?

4 Розкрийте сутність методу виграшу в собівартості, умови його застосування.

5 Розкрийте сутність методу вартості створення, умови його застосування.

6 У яких випадках для оцінки нематеріальних активів застосовуються методики капіталізації доходу і дисконтування грошових потоків?

7 Який підхід доцільно використовувати при оцінюванні гудвілу, винаходів і ноу-хау? Перелічіть методи цього підходу.

8 Розкрийте сутність методу надлишкових прибутків, назвіть основні етапи методу.

9 Для оцінювання яких видів нематеріальних активів використовують метод звільнення від роялті? У чому його сутність?

10 Для оцінювання яких видів нематеріальних активів використовують метод переваги в прибутках? У чому його сутність?

11 Для оцінювання яких видів нематеріальних активів використовують метод прямого аналізу ринкових продажів? У чому його сутність?

12 Як визначити економічний ефект від використання нематеріального активу?

13 Назвіть методи оцінки гудвілу, розкрийте їх сутність.

Змістовий модуль 11 ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА І ЙОГО ОЦІНЮВАННЯ

Концепція людських ресурсів. Поняття «цінності людських ресурсів».

Підходи до обліку людських ресурсів. Моделі активів (або «витратні») і моделі корисності: їх сутність і умови застосування.

Структура кадрового потенціалу підприємства. Цілі оцінки кадрового потенціалу підприємства в цілому і окремих працівників. Обсягові показники кадрового потенціалу підприємства. Підсистеми управління трудовим потенціалом.

Питання до самостійного вивчення

1 Відмінність понять „людські ресурси”, „людський капітал”, „трудова потенція”.

2 Проблеми використання доходного підходу для оцінки кадрового потенціалу підприємства.

3 Проблеми використання витратного підходу для оцінки кадрового потенціалу підприємства.

4 Проблеми використання порівняльного підходу для оцінки кадрового потенціалу підприємства.

Література

Закони: [11].

Основна: [3 – 5, 8, 14, 15].

Додаткова: [22, 31].

Питання до самоконтролю

1 Розкрийте сутність концепції «людських ресурсів», її підгрунття.

2 Які підходи до обліку людських ресурсів ви знаєте?

3 Охарактеризуйте сутність моделі активів (або «витратної» моделі) обліку людських ресурсів.

4 Охарактеризуйте сутність другої моделі обліку людських ресурсів (моделі корисності).

5 Які цілі оцінки кадрового потенціалу підприємства ви знаєте?

6 У чому полягає сутність поняття „трудоий потенціал підприємства”?

7 Розкрийте структуру кадрового потенціалу підприємства.

8 Перелічите основні обсягові показники трудового потенціалу підприємства.

9 Які складові включає трудовий потенціал працівника?

10 У чому полягає сутність поняття „сукупний працівник” і як воно використовується для оцінки кадрового потенціалу підприємства?

11 Які підходи використовуються для оцінки кадрового потенціалу підприємства?

Змістовий модуль 12 ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

Необхідність і мета оцінювання бізнесу. Властивості бізнесу як товару. Поняття оцінки бізнесу. Цілі оцінювання бізнесу і види вартості. Підходи до оцінки бізнесу. Фактори, що впливають на величину оцінної вартості.

Принципи оцінки бізнесу. Сутність трьох груп взаємозалежних принципів оцінки: побудованих на уяві власника; пов'язаних з експлуатацією власності; обумовлених дією ринкового середовища.

Підходи й методи оцінки бізнесу. Їх сутність, переваги і недоліки.

Процес оцінки бізнесу, його етапи.

Питання до самостійного вивчення

1 Вибір підходів і методів оцінювання залежно від цілі оцінювання і виду бізнесу.

2 Особливості оцінки діючого бізнесу для продажу, для застави і для страхування.

3 Необхідність застосування доходного, витратного і порівняльного підходів у процесі оцінки в комплексі, обумовлена діючим українським законодавством.

Література

Закони: [1–3, 9].

Основна: [4–8, 23, 24, 29, 30, 34].

Додаткова: [21, 25, 27, 44].

Питання до самоконтролю

- 1 Розкрийте властивості бізнесу як товару.
- 2 Розкрийте сутність поняття оцінювання бізнесу.
- 3 Охарактеризуйте необхідність і цілі оцінювання бізнесу.
- 4 Назвіть і розкрийте види вартості.
- 5 Перелічіть підходи до оцінювання бізнесу, розкрийте їх сутність.
- 6 Назвіть фактори, що впливають на величину оцінної вартості бізнесу.
- 7 Перелічіть і охарактеризуйте принципи оцінювання бізнесу, засновані на уяві власника.
- 8 Назвіть і охарактеризуйте принципи оцінювання бізнесу, пов'язані з експлуатацією власності.
- 9 Перелічіть і охарактеризуйте принципи оцінювання бізнесу, обумовлені дією ринкового середовища.
- 10 Назвіть підходи і відповідні їм методи оцінювання бізнесу.
- 11 Розкрийте процес оцінювання бізнесу, зміст його етапів.

Змістовий модуль 13

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Характеристика методичних і правових основ оцінки майна в Україні. Основні українські законодавчі акти в галузі оцінки. Міжнародні стандарти оцінки.

Оцінка вартості підприємства як діючого та особливості визначення ліквідаційної вартості. Найбільш характерні особливості концепції оцінки підприємства як діючого. Доходний підхід як найбільш прийнятний для оцінки підприємства як діючого. Розрахунок ліквідаційної вартості підприємства.

Оцінювання вартості підприємства з метою інвестування і реструктуризації. Методи, які використовуються у цих випадках.

Питання до самостійного вивчення

- 1 Вибір підходів і методів оцінки залежно від перспектив розвитку бізнесу.
- 2 Особливості оцінки діючого бізнесу для інвестування.
- 3 Необхідність застосування доходного, витратного і порівняльного підходів у процесі оцінки в комплексі та спосіб узгодження отриманих результатів.

Література

Закони: [2-10].

Основна: [1, 2, 4-11].

Додаткова: [22–25, 29, 30, 34].

Питання до самоконтролю

- 1 Назвіть основні законодавчі акти з оцінювання майна в Україні.
- 2 Хто виконує оцінювання майна в Україні?
- 3 У яких випадках виникає необхідність оцінювання об'єктів нерухомості?
- 4 За допомогою яких методів можна виконати оцінювання вартості підприємства як діючого?
- 5 За допомогою яких методів можна виконати оцінювання вартості підприємства в процесі банкрутства – ліквідаційної вартості?
- 6 Назвіть найбільш характерні особливості концепції оцінювання підприємства як діючого.
- 7 Перелічіть особливості визначення ліквідаційної вартості.
- 8 Який підхід є як найбільш прийнятним для оцінювання підприємства як діючого?
- 9 Як оцінити вартість підприємства з метою інвестування?
- 10 Як оцінити вартість підприємства з метою реструктуризації?
- 11 Назвіть методи, які використовуються для оцінки підприємства з метою інвестування та з метою реструктуризації.

Змістовий модуль 14

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА: ЗМІСТ, СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА ПЕРЕДУМОВИ

Декілька поглядів на сутність терміна “розвиток”. Класифікація основних ознак розвитку підприємства. Технічний і організаційний розвиток підприємства та їх планування.

Основні показники технологічного рівня підприємства. Зміст плану технічного розвитку та організації виробництва. Принципи та етапи планування організаційного і технічного розвитку.

Сучасні тенденції розвитку підприємств. Сутність і відмінність понять „розвиток” і „зростання”. Види зростання: горизонтальне, вертикальне, диверсифіковане. „Еволюційна” та „революційна” моделі розвитку на підприємстві.

Концепція організаційного розвитку та концепції розвитку підприємства через зміну його структури. Трансформація моделей ведення господарської діяльності. Найважливіші тенденції розвитку підприємств у сучасних умовах. Сучасні напрямки модифікації підприємств та структур управління. Основні варіанти розвитку підприємства.

Питання до самостійного вивчення

- 1 Види розвитку залізничного транспорту на його еволюційному шляху.
- 2 Сучасні концепції організаційного розвитку корпорацій.
- 3 Види зростання українських підприємств на сучасному етапі.

Література

Закони: [1, 9].

Основна: [1–8, 35-39].

Додаткова: [1, 3, 48, 49].

Питання до самоконтролю

- 1 Охарактеризуйте декілька поглядів на сутність терміна “розвиток”.
- 2 Наведіть класифікацію основних ознак розвитку підприємства.

3 Розкрийте сутність технічного і організаційного розвитку підприємства та їх планування.

4 Наведіть основні показники технологічного рівня підприємства.

5 Розкрийте зміст плану технічного розвитку і організації виробництва, принципи та етапи планування організаційного та технічного розвитку.

6 Охарактеризуйте сутність і відмінність понять „розвиток” і „зростання”.

7 Назвіть та розкрийте види зростання.

8 „Еволюційна” та „революційна” моделі розвитку на підприємстві: сутність та відмінності.

9 Розкрийте концепції організаційного розвитку підприємства через зміну його структури.

10 Охарактеризуйте сучасні напрямки модифікації підприємств та структур управління. Назвіть основні варіанти розвитку підприємства.

Змістовий модуль 15

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Методи стратегічного аналізу, які застосовуються для стратегічного аналізу макрооточення підприємства, безпосереднього оточення (галузі і конкуренції), організації, продукту, стратегічного фінансового аналізу, стратегічного інвестиційного аналізу, аналізу стратегії та прийняття стратегічних рішень.

Застосування матричних методів для розроблення стратегії підприємства. Сутність матричної моделі.

Головні переваги та недоліки матричних методів, зокрема БКГ, Мак-Кінсі, Мак Дональд, АДЛ, Shell, І. Ансоффа і необхідність їх глибокої адаптації до української специфіки.

Матрична модель вибору стратегій розвитку підприємства. Розмежування понять „стратегія підприємства” і „стратегія розвитку підприємства”. Сутність понять стратегічної позиції та позиціонування.

Матричний підхід до визначення стратегічної позиції підприємства, який базується на таких параметрах, як рівень розвитку стратегічного потенціалу і вплив зовнішнього середовища підприємства та його недоліки.

Нова матрична модель вибору стратегій розвитку підприємства. Характеристика дев'яти квадрантів та можливості реалізації стратегії розвитку підприємства у кожному з них.

Питання до самостійного вивчення

1 Закордонні матричні моделі, які застосовуються для вибору стратегій розвитку підприємства.

2 Особливості виявлення резервів розвитку підприємств залізничного транспорту.

3 Особливості виявлення резервів розвитку підприємств промисловості.

Література

Закони: [1, 9].

Основна: [35-43].

Додаткова: [1, 3, 48-50].

Питання до самоконтролю

1 Назвіть методи стратегічного аналізу, які застосовуються для стратегічного аналізу макрооточення підприємства, безпосереднього оточення (галузі і конкуренції), організації, продукту, стратегічного фінансового аналізу, стратегічного інвестиційного аналізу, аналізу стратегії та прийняття стратегічних рішень.

2 Охарактеризуйте застосування матричних методів для розроблення стратегії підприємства.

3 Розкрийте сутність матричної моделі.

4 Назвіть головні переваги та недоліки матричних методів.

5 Розкрийте сутність матричної моделі вибору стратегій розвитку підприємства.

6 Розкрийте сутність понять „стратегія підприємства” і „стратегія розвитку підприємства”.

7 Розкрийте сутність понять стратегічної позиції та позиціонування.

8 Охарактеризуйте матричний підхід до визначення стратегічної позиції підприємства, який базується на таких параметрах, як рівень розвитку стратегічного потенціалу і вплив зовнішнього середовища підприємства та його недоліки.

9 Наведіть нову матричну модель вибору стратегій розвитку підприємства, охарактеризуйте дев'ять квадрантів та можливість реалізації стратегії розвитку підприємства у кожному з них.

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- 1 Сутнісна характеристика потенціалу підприємства.
- 2 Структура і графоаналітична модель потенціалу підприємства.
- 3 Формування потенціалу підприємства: поняття і загальна модель.
- 4 Особливості формування виробничого потенціалу підприємства.
- 5 Конкурентоспроможність потенціалу підприємства.
- 6 Теоретичні основи оцінювання потенціалу підприємства.
- 7 Методичні підходи до оцінювання потенціалу підприємства.
- 8 Оцінювання вартості земельної ділянки, будівель і споруд.
- 9 Оцінювання ринкової вартості машин і устаткування.
- 10 Нематеріальні активи підприємства і методи їх оцінювання.
- 11 Трудовий потенціал підприємства і його оцінювання.
- 12 Оцінювання вартості бізнесу.
- 13 Прикладні аспекти оцінювання потенціалу підприємства.
- 14 Розвиток підприємства: зміст, сучасні концепції та передумови.
- 15 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємств та його потенціалу.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва роботи	Кількість годин	
	денне	заочне
1 Самостійна робота з літературою	5	12
2 Вивчення періодичної літератури	10	20
3 Написання реферату або контрольної роботи	36	36
4 Робота з конспектом лекцій	5	30
Разом	56	98

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Написання рефератів (для студентів денної форми навчання) або виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми навчання) – 36 год.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- лекції, у тому числі з постановкою і розв'язанням проблемних питань;
- проведення дискусій на практичних заняттях;
- розбір ситуацій на практичних заняттях;
- самостійна робота з написання рефератів, підготовка до лекцій, семінарів і практичних занять.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Усне потокове опитування на практичних заняттях, поточне тестування, публічний захист рефератів.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

1 Критична оцінка різних підходів до визначення термінів “економічний потенціал підприємства”, “виробничий потенціал підприємства”.

2 Еволюція використання поняття „потенціал” в економічних дослідженнях.

3 Аналіз підходів до визначення структури потенціалу підприємства.

4 Потенціал підприємства як економічна система, поняття, ознаки, властивості систем.

5 Аналіз підходів щодо формування потенціалу підприємства.

6 Аналіз залежності складових елементів потенціалу підприємств від форм господарювання, технологічних, організаційних і галузево-функціональних особливостей діяльності.

7 Поняття і етапи оптимізації структури потенціалу підприємства.

8 Аналіз і узагальнення підходів до визначення поняття конкурентоспроможності підприємства.

9 Методи оцінки конкурентного статусу підприємства, їх переваги, недоліки, сфери застосування.

10 Сутність методу вивчення профілю об’єкта як одного з методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства (навести приклад оцінки).

11 Матричні методи оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства, зокрема SWOT-аналізу, моделі аналізу Мак-Кінсі, 7S.

12 Сутність стратегічних методів оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

13 Різні випадки необхідності оцінювання ринкової вартості бізнесу, методи оцінки, які використовуються в кожному випадку, переваги і недоліки (навести приклади застосування).

14 Переваги і недоліки витратного підходу до оцінювання потенціалу підприємства; методи, які базуються на цьому підході.

15 Переваги і недоліки доходного підходу до оцінювання потенціалу підприємства, методи, які базуються на цьому підході.

16 Переваги і недоліки порівняльного підходу до оцінювання потенціалу підприємства, методи, які базуються на цьому підході.

17 Законодавство України в галузі оцінювання вартості потенціалу підприємств, машин, обладнання, земельних ділянок тощо.

18 Принципи визначення вартості земельної ділянки та нерухомості.

19 Метод капіталізації земельної ренти як один з методів оцінювання вартості земельних ділянок, переваги і недоліки його застосування. Методи визначення ренти.

20 Метод залишку для землі як один з методів оцінювання вартості земельних ділянок, його сутність, переваги, недоліки.

21 Сутність, переваги і недоліки застосування методу порівняльної одиниці (для оцінювання об'єктів нерухомості).

22 Різні ситуації, в яких виникає необхідність оцінювання машин та устаткування. Методи, які застосовуються в конкретних випадках.

23 Законодавство про інтелектуальну власність в Україні: основні положення про сутність терміна „інтелектуальна власність”, її види, особливості захисту.

24 Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства (навести приклади), необхідність їхнього оцінювання.

25 Законодавство України в галузі оцінювання вартості нематеріальних активів підприємства.

26 Методики визначення вартості науково-технічної інформації.

27 Методики визначення вартості комп'ютерних програм.

28 Особливості оцінювання об'єктів нерухомості в Росії, відмінності порівняно з українськими.

29 Дискусійні питання оцінки трудового потенціалу підприємства.

30 Методики оцінювання індивідуального трудового потенціалу окремих працівників, їх переваги та недоліки.

31 Порівняльна оцінка різних графоаналітичних моделей потенціалу підприємства.

32 Критичний аналіз сутності понять „розвиток”, „розвиток підприємства”, „розвиток потенціалу підприємства”.

33 Сучасні концепції розвитку підприємства: можливості застосування для українських підприємств.

34 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства.

35 Сутність розвитку потенціалу підприємства, методи його оцінювання.

Тематика контрольних робіт для студентів заочної форми навчання

Студенти виконують контрольну роботу, яка складається з двох частин – теоретичної і практичної. Теоретична частина містить стислу відповідь на питання, перелік яких наведений у методичних вказівках до контрольної роботи.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

- 1 Поняття “економічний потенціал підприємства”.
- 2 Сутність виробничого потенціалу підприємства і його відмінність від економічного потенціалу.
- 3 Ознаки потенціалу підприємства.
- 4 Сутність, переваги і недоліки ресурсного підходу до визначення економічного потенціалу підприємства.
- 5 Підприємство як складна виробнича система. Поняття системи, властивості систем.
- 6 Структура економічного потенціалу підприємства.
- 7 Взаємозамінність елементів як властивість виробничого потенціалу підприємств.
- 8 Шляхи оптимізації структури потенціалу підприємства.
- 9 Поняття конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
- 10 Методи оцінювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
- 11 Стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу.
- 12 Особливості потенціалу підприємства як об'єкта оцінювання.
- 13 Поняття вартості. Історія оцінної діяльності в Україні.
- 14 Законодавча база оцінної діяльності в Україні. Міжнародні стандарти оцінки.
- 15 Принципи оцінювання майна.
- 16 Види вартості, їх сутність.
- 17 Порядок підготовки оцінювачів в Україні. Існуючі в Україні організації з оцінної діяльності.
- 18 Основні положення Національного стандарту № 1 з оцінної діяльності.

19 Формування остаточного висновку про вартість оцінюваного об'єкта.

20 Види вартості, які використовуються у різних випадках оцінки майна і підприємства в цілому (застава, переоцінювання тощо).

21 Види вартості і підходи, які можна використати для оцінки діючого підприємства.

22 Проблема узгодження результатів оцінювання за різними підходами і формування остаточної вартості об'єкта оцінки.

23 Оцінка вартості нерухомості і основні підходи до їх оцінки.

24 Витратний підхід визначення ринкової вартості нерухомості.

25 Доходний підхід до оцінки вартості нерухомості.

26 Порівняльний підхід до оцінювання вартості нерухомості.

27 Оцінювання вартості земельної ділянки: цілі, підходи, методики.

28 Оцінювання вартості будинків і споруд.

29 Сутність і методики виміру фізичного, функціонального і зовнішнього або економічного зношування.

30 Сутність і умови застосування методів визначення норми дисконтування (підсумовування; порівняння альтернативних інвестицій; виділення; моніторингу).

31 Необхідність, сутність і методи нормативного оцінювання землі.

32 Оцінка машин і устаткування, зміст і основні підходи до оцінювання.

33 Розрахунок вартості машин і устаткування на основі методів витратного підходу.

34 Порівняльний підхід до оцінювання вартості машин і устаткування.

35 Доходний підхід в оцінці машин і устаткування.

36 Особливості оцінювання машин і устаткування на залізничному транспорті, зокрема на лінійних підприємствах.

37 Проблеми застосування витратного і доходного підходів для оцінки машин і устаткування.

38 Вибір методики для оцінки машин і устаткування в залежності від цілей оцінювання.

39 Проблеми оцінювання унікального устаткування, вибір методик.

- 40 Нематеріальні активи, їхня оцінка.
- 41 Витратний підхід до оцінювання нематеріальних активів.
- 42 Використання доходного підходу для оцінки нематеріальних активів.
- 43 Порівняльний підхід в оцінці нематеріальних активів.
- 44 Визначення економічного ефекту від використання активу.
- 45 Оцінка гудвілу: сутність, методики.
- 46 Методики оцінки інтелектуальної власності, діючі в Україні, їх переваги і недоліки.
- 47 Оцінка кадрового потенціалу підприємства.
- 48 Відмінність понять „людські ресурси”, „людський капітал”, „трудоий потенціал”.
- 49 Проблеми використання доходного та витратного підходу для оцінки кадрового потенціалу підприємства.
- 50 Проблеми використання порівняльного підходу для оцінки кадрового потенціалу підприємства.
- 51 Підходи й методи оцінки бізнесу.
- 52 Вибір підходів і методів оцінки залежно від цілі оцінки і виду бізнесу.
- 53 Особливості оцінки діючого бізнесу для продажу, для застави і для страхування.
- 54 Особливості визначення ліквідаційної вартості підприємства.
- 55 Оцінка вартості підприємства з метою інвестування і реструктуризації.
- 56 Порівняльне оцінювання різних графоаналітичних моделей потенціалу підприємства.
- 57 Критичний аналіз сутності понять „розвиток”, „розвиток підприємства”, „розвиток потенціалу підприємства”.
- 58 Сучасні концепції розвитку підприємства: можливості застосування для українських підприємств.
- 59 Методичні підходи до визначення резервів розвитку підприємства.
- 60 Сутність розвитку потенціалу підприємства, методи його оцінювання.

ПРИКЛАДИ ЗАВДАНЬ ДО ІСПИТУ

Приклад 1

Оцінити двоповерхову споруду офісу площею 400 м², яка потребує косметичного ремонту. Аналог – двоповерховий будинок площею 300 м², після косметичного ремонту, ціна – 500 тис. грн.

Об'єкт	Фізичні характеристики і призначення об'єкта	Стан об'єкта	Ціна, тис. грн
1	одноповерховий цегляний будинок площею 180 м ²	Без ремонту	100
2	одноповерховий цегляний будинок площею 230 м ²	Після ремонту	210

Приклад 2

Оцінити вартість нерухомого майна промислового підприємства за прогнозний термін експлуатації, що дорівнює 5 рокам. Інвестиції в його будівництво склали 40 млн грн.

Річний обсяг випуску продукції: перші три роки – 250 тис. шт., четвертий та п'ятий – по 200 тис. шт. Обсяг реалізації щороку складає близько 97 % від обсягу випуску. Повна собівартість одиниці продукції – 50 грн, оптова ціна без ПДВ – 75 грн.

Ставка капіталізації дорівнює рентабельності інвестованого капіталу (мінімальній за прогнозний період експлуатації) та премії за ризик (3 %).

Приклад 3

Визначити відновлювальну вартість спеціального обладнання продуктивністю 70 од. прод./год, термін служби – 15 років.

За однорідний об'єкт обране обладнання продуктивністю 50 од./год, термін служби – 10 років, ціна – 40 тис. грн.

Коефіцієнт рентабельності для даного однорідного об'єкта – 0,25.

Ставка прибуткового податку – 25 %, ставка ПДВ – 20 %.

Приклад 4

Ринкова вартість усіх активів підприємства – 500 тис. грн, а зобов'язань – 400 тис. грн.

Фактичний прибуток до оподаткування – 40 тис. грн.

Ставка податку на прибуток – 25 %.

Середньогалузева рентабельність власного капіталу – 13 %.

Ставка капіталізації – 20 %.

Оцінити вартість гудвілу, який дозволяє підприємству отримувати більше прибутку, ніж середньогалузеве підприємство.

Приклад 5

Підприємство володіє ноу-хау виробництва лаку для волосся. Річний обсяг продажів складає 10 млн упаковок.

Витрати на виробництво 1 упаковки лаку (250 мл) складають 6 грн.

При цьому 30 % собівартості – витрати праці.

Ноу-хау дає можливість заощаджувати на кожній упаковці лаку 0,7 грн за рахунок використання більш дешевих і якісних матеріалів, а також 10 % трудових витрат.

За прогнозами ця перевага зберігатиметься протягом 5 років.

Оцінити вартість ноу-хау при ставці дисконту 14 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Законодавча база

1 Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змін. та допов.) // Господарський кодекс України: Офіційне видання. – К.: Аттіка, 2004.

2 Закон України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.2001 р. № 2658-III.

3 Національний стандарт № 1 „Загальні засади оцінки майна і майнових прав”, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.11.2003 р. № 1440.

4 Національний стандарт № 2 „Оцінка нерухомого майна”, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2004 р. № 1442.

5 „Методика оцінки вартості майна”, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 р. №1891 //Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – № 2. – С. 22 – 44.

6 Постанова Кабінету Міністрів України „Про експертну грошову оцінку земельних ділянок” від 11.10.2002 р. № 1531.

7 Закон України „Про оцінку земель” від 11.12.2003 р. № 1378.

8 Спільний наказ ФДМУ та Міністерства юстиції України № 142/5/2092 (№ 1074/8395) “Про затвердження Методики товарознавчої експертизи та оцінки дорожніх транспортних засобів” від 14.11.2003 р.

9 Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" від 30.06.1999 р. № 784-XIV, зі змін. та допов.

10 Про затвердження методики вартості майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2003 р. № 1891 //Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – № 2. – С. 22 – 44.

11 Закон України „Про оплату праці” від 24.03.1995 р. (зі змін. і допов.) // Збірник законів України про працю; упоряд. Н.Б. Болотіна. – К.: Знання, 2006. – 349 с.

Основна література

- 1 Дикань В.Л., Писаревский И.М. Экономика предприятия: Учебн. для вузов. – Харьков: ООО «Олант», 2002. – 224 с.
- 2 Дикань В.Л. Реформирование экономики Украины и конкурентоустойчивость предприятий: Монография. – Харьков: Основа, 1997. – 345 с.
- 3 Конспект лекцій з дисципліни „Управління потенціалом підприємства” для студ. спец. „Економіка підприємства”. Освітня програма – магістр: у 3 ч. - Харків: УкрДАЗТ, 2004.
- 4 Федонін О.С., Рєпіна І.М., Олексюк О.І. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: КНБУ, 2003. – 316 с.
- 5 Лапин Е.В. Экономический потенциал предприятия. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 309 с.
- 6 Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия: Монография. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2004. – 360 с.
- 7 Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с.
- 8 Гавва В.Н., Божко Е.А. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.
- 9 Авдеенко В.Н., Котлов В.А. Производственный потенциал промышленного предприятия. – М.: Экономика, 1989. – 240 с.
- 10 Спирин В.С. Анализ экономического потенциала предприятия. – М.: Финансы и статистика, 1990. – 110 с.
- 11 Иванов Н.И. Экономические аспекты производственного потенциала: Теория и практика. – Донецк: Дон. ИЭП НАН Украины, 2000.
- 12 Донец Ю.Ю. Эффективность использования производственного потенциала. – К.: Знание, 1998. – 123 с.
- 13 Крассовский В.П. Экономический потенциал: резервы и отдача. – М.: Экономика, 1996. – 348 с.
- 14 Одегов Ю.Г. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1991. – Ч.1. – 172 с.

15 Джаин И.О. Оценка трудового потенциала: Монография. – Сумы: ИТД "Университетская книга ", 2002. – 250 с.

16 Ревуцкий Л.Д. Потенциал и стоимость предприятия. – М.: Перспектива, 1997. – 128 с.

17 Терешина Н.П., Шкурина Л.В. Конкурентоспособность железнодорожного транспорта: учеб. пособие для вузов ж.-д. трансп. – М.: УМК МПС Россия, 2002. – 128 с.

18 Адимбаев Т.А. Экономический потенциал и эффективность его использования. – Алма-Ата: Наука, 1990. – 369 с.

19 Иванов Н.И., Левина И.В., Микальская В.А. и др. Производственный потенциал: обновление и использование. – К.: Наук. думка, 1989.– 254 с.

20 Портер М. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільського. – К.: Основи, 1997. – 390 с.

21 Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М.: ИНФРА – М, 2000. – 312 с.

22 Григорьев В.В., Островкин И.М. Оценка стоимости предприятий: имущественный подход. – М.: Дело, 1998. – 224 с.

23 Федотова М.А., Уткин Э.А. Оценка недвижимости и бизнеса. – М.: Тандем; Экмос, 2000. – 352 с.

24 Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие / Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко. – М.: ЭКМОС, 2000. – 352 с.

25 Оценка рыночной стоимости машин и оборудования. Серия „Оценочная деятельность”: Учеб. пособие. – М.: Дело, 1998. – 240 с.

26 Ковалев А.П. Оценка стоимости активной части основных фондов: Учеб. - метод. пособие. – М.: Финстатинформ, 1997. – 175 с.

27 Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством: графічне моделювання: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 457 с.

28 Волков Н.Г. Справочник по недвижимости. – М.: ИНФРА – М, 1996.

29 Есипов В.Е., Маховиков Г.А., Терехова В.В. Оценка бизнеса. – С.Пб.: Питер, 2003. – 416 с.

30 Оценка бизнеса: Учебник /Под ред. А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – М.: Финансы и статистика, 1999.

31 Саприцкий Э.Б. Как оценить рыночную стоимость машин и оборудования на предприятии. – М.: Центр экономики и маркетинга, 1997.

32 Семенов Б.А. Методические рекомендации по экспертной оценке рыночной стоимости недвижимости. – Сумы: АО «Акционер», 1996. – 28 с.

33 Теория и методы оценки недвижимости: Учеб. пособие / Под ред. В.Е. Есипова. – С.Пб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1998. – 159 с.

34 Риполь-Сарагоси Ф. Б. Основы оценочной деятельности: Учеб. пособие. – М.: «Издательство ПРИОР», 2001. – 240 с.

35 Афанасьев Н.В. и др. Управление развитием предприятия / Н.В. Афанасьев, В.Д. Рогожин, В.И. Рудыка. – Харьков: ИД „ИНЖЕК”, 2003. – 179 с.

36 Запасна Л.С. Економічна сутність розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2011/iem/bashkevich/library/tez8.htm>

37 Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: Монографія. - Харків: ІД «ІНЖЕК», 2006. – 493 с.

38 Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства: Монографія. – Харків: Вид-во ХДЕУ, 2002. – 364 с.

39 Технічний та організаційний розвиток підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,36/catid,89/id,1026/

40 Гордієнко П.Л., Дідковська Л.Г., Яшкіна Н.В. Стратегічний аналіз: Навч. посібник. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Алерта, 2008. – 478 с.

41 Стратегія підприємства: Підручник / Ю.Б. Іванов, О.М. Тищенко, Т.М. Чечетова-Терашвілі, О.В. Ревенко. – Харків: ВД „ІНЖЕК”, 2009. – 560 с.

42 Глиненко Л.К. Технологія формування корпоративної системи стратегій // Вісник Хмельницького національного університету. Екон. Серія. – 2008. - № 4, Т.1. – С. 64 – 67.

43 Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса: Монография / А.Н. Тищенко, Ю.Б. Иванов, Н.А. Кизим. Е.В. Ревенко, Т.М. Чечетова-Терашвили / Под общ. ред. А.Н. Тищенко. – Харьков: ИД «ИНЖЭК», 2007. – 376 с.

Додаткова література

- 1 Попов Е.В. Рыночный потенциал предприятия. – М.: Экономика, 2002. – 559 с.
- 2 Дорошенко Ю.А. Экономический потенциал территории. – С.Пб.: Химия, 1997. – 237 с.
- 3 Герасимчук В.Г. Діагностика системи управління підприємством: Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1995. – 120 с.
- 4 Фигурнов Э. Производственный потенциал. – М.: Экономика, 1982. – 305 с.
- 5 Научно-технический потенциал отрасли / А.В. Абрамов, О.Г. Александров. – М.: Экономика, 1984. – 104 с.
- 6 Шевченко Д.К. Проблемы эффективности использования экономического потенциала. – Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1984.
- 7 Производственный потенциал: обновление, использование / Отв. ред. Н.И. Иванов. – К.: АН УССР, Ин-т экономики промышленности, 1989. – 256 с.
- 8 Олексюк О.І. Управління потенціалом акціонерних товариств: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. – К., 2001.
- 9 Перегудов Ф.И., Тарасенко Ф.П. Введение в системный анализ: Учеб. пособие для вузов. – М.: Высш. шк., 1989. – 367 с.
- 10 Беляев А.А., Коротков Э.М. Систематология организации: Учебник / Под ред. проф. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 182 с.
- 11 Воронкова А.Э., Пономарев В.П., Дибнис Г.И. Поддержка конкурентоспособного потенциала предприятия. – К.: Техника, 2000. – 152 с.
- 12 Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент: Учеб. пособие. – М.: Интел-Синтез, 1997. - 304 с.
- 13 Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика: Учеб. практ. пособие. – 2-е изд. – М. : Гном-Пресс, 1998. – 381 с.
- 14 Міжнародні стандарти оцінки: принципи, стандарти та правила / За ред. О. Драпиковського, І. Іванової. – К.: УКРелс, 1999. – 105 с.
- 15 Практическое руководство по оценке основных фондов. – М.: РОО, 1993. – 42 с.

16 Симененко Б.А., Теліженко О.М., Соколов М.О. Приватизація та оцінка міських територій. – Суми: Мрія-1, 1995. – 250 с.

17 Симененко Б.А. Теоретические и практические вопросы экспертной оценки. – Сумы: Инициатива, 1998. – 128 с.

18 Саприцкий Э.Б. Методология оценки стоимости промышленного оборудования. – М.: Ин-т промышленного развития (Информ Электро), 1966. – 64 с.

19 Оценивание машин и оборудования / Под ред. Дж. Алико. Перевод избранных глав подготовлен Институтом экономического развития Всемирного банка при содействии Российского общества оценщиков, 1995.

20 Оценка собственности. Ч. 1. Оценка недвижимости / Под ред. проф. П.Г. Грабового, проф. С.П. Коростелева. – М.: МГСУ, 2003. – 180 с.

21 Оценка стоимости предприятий и приватизация (Центр сотрудничества с европейскими странами переходной экономики). – Париж: ОЭСР, 1994. – 52 с.

22 Микерин Г.И. О движении к единству методологии оценочной деятельности и всего сообщества оценщиков в целом [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.valnet.ru/m7-268.phtml>

23 Лебідь Н. (фонд держмайна України). Оцінка будівель та споруд [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.geomatica.kiev.ua/training/PlanValTax/chapter104.html>

24 Румянцев Ф.П., Хавин Д.В., Бобылев В.В., Ноздрин В.В. Оценка земли [Электронный ресурс]: Учеб. пособие. – Нижний Новгород, 2003. – Режим доступа: <http://eur.ru/Documents/2004-03-29/29082.asp>

25 Павловец В. Этапы процесса оценки стоимости бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.alti.ru/investor39.html>

26 Балабанов В.С. Оценка стоимости фирмы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cfin.ru/appraisal/business/intro/company_value.shtml

27 Карев В.П. Оценка бизнеса доходным подходом - констатация факта или прогнозное планирование [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.appraiser.ru/info/method/index.htm#n5>

28 Смоляк С.А. Об усреднении цен и точности оценок стоимости имущества [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.appraiser.ru/info/method/index.htm>

29 Андрианов Ю.В., Юдин А.В. Систематизация методов расчета при оценке машин и оборудования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.valnet.ru/m7-157.phtml>

30 Андрианов Ю.В., Юдин А.В. Параметрическое обеспечение косвенных методов оценки машин и оборудования в рамках сравнительного подхода [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.valnet.ru/m7-164.phtml>

31 Коростелев С.П. Проблемные вопросы оценки и оценочной деятельности на современном этапе развития рыночной экономики. <http://www.valnet.ru/m7.phtml?p=88>.

32 Вимушений продаж майна: проблеми експертної оцінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-service.com.ua/stat/st6.shtml>

33 Тришин В.Н., Шатров М.В. Метод экспресс-оценки для крупного предприятия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.trishin.ru/zametnew.html>

34 Салун В. Как правильно выбрать ставку дисконта [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rcb.ru/archive/printrcb.asp?aid=388>

35 Меліхова Т.Л. Оцінка землі та нерухомості: Конспект лекцій для студ. заочної форми навчання спец. 6.050100 “Економіка підприємства”. – Рівне: НУВГП, 2004. – 40 с.

36 Методические рекомендации по оценке интеллектуальной собственности / Ю. Гавриленко, А. Галстян, К. Калтахчян, Тер-Маргарян Ваге [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.labrate.ru/labrate_methodics.htm

37 Дворнік В.В., Чуб В.Ф., Шапошнікова І.О. Щодо методології використання поправок при визначенні вартості будівель та споруд витратним методом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ndiasb.kiev.ua/DyWP/bindata/_0000317_path.doc

38 Сивец С., Баширова Л. Оценка собственности в Украине в переходный период [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/02.shtml>

39 Сивец С., Баширова Л. Кто производит экспертную оценку имущества и как выбрать оценочную фирму [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/03.shtml>

40 Сивец С., Баширова Л. Как должна проводиться экспертная оценка недвижимости. Рекомендации для заказчика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/05.shtml>

41 Сивец С., Баширова Л., Фоменко Л. Справедливая стоимость активов и экспертная оценка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/04.shtml>

42 Сивец С. Международные стандарты оценки 2000 — результат глобальной гармонизации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/11.shtml>

43 Сивец С. Как сдать «экзамен совести» или О проблеме согласования результатов оценки (доклад на международной конференции «Актуальные вопросы оценки бизнеса и имущественных прав» 25-27 сентября 2003 г., г. Алушта) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.binfo.zp.ua/articles/22.shtml>

44 Оценка стоимости бизнеса. // Портал дистанционного консультирования малого предпринимательства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dist-cons.ru/modules/BusValue/index.html>

45 Татарова А.В. Оценка недвижимости и управление собственностью [Электронный ресурс]: Учеб. пособие. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003. – Режим доступа: <http://www.aup.ru/books/m90/>

46 Балацкий О.Ф. Теоретические проблемы оценки экономического потенциала региона, компании, предприятия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://visnyk.sumdu.edu.ua/ua/arhiv/2004.html>

47 Лапин Е.В. Оценка экономического потенциала предприятия и механизм ее реализации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://visnyk.sumdu.edu.ua/ua/arhiv/2004.html>

48 Забродский В.А., Кизим Н.А. Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем. – Харьков: Бизнес Информ, 2000. – 72 с.

49 Бондар Н.М. Сучасні тенденції розвитку підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://business-consultant.com.ua/publicaciiub101.html>

50 Тищенко А.Н., Ревенко Е.В. Механизм формирования стратегии развития машиностроительных предприятий // Бизнес Информ. – 2006. – № 3. – С. 41 – 49.